СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК L. Ч. 187. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 5. вересня 1942. No. 187. Jersey City, N. J., Saturday, September 5, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Держави Осі Несуть Смерть, А Ми Несемо Вільне Життя, Каже Президент Молоді

ВАШИНГТОН. — Сидячи в Білому Домі перед мікрофоном і 60 молодими студентами з цілого світа, президент Рузвелт говорив через радіо про те, що несе ця війна світови і молоді. Націсти, фашисти і японські мілітаристи, казав він, несуть молоді тільки смерть, а Обєднані Держави приносять чотири свободи для світа і ті основні принципи, що є приняті тими державами в Атлантійськім Чартері. Теж не буде безробіття для молоді, що верне з поля битви, як це було по минулій війні, запевняв президент, кажучи, що минуле усіх нас дечого вже навчило. В новому світі по війні, казав президент, люди житимуть в економічним забезпеченню і без страху, що нова війна перед очима. По війні буде теж створена справжня світова цивілізація, коли то получаться культура Европи і культура Азії з культурою Америки в одну цілість.

Мову президента передано по цілому світі в перекладах на 31 мов.

НІМЦІ ПЕРЕСЛІДУЮТЬ ПОЛЯКІВ У КИЇВЩИНІ

До Куйбишева, осідку уряду СССР, подає ОНА, прибув з Києва совєтський журналіст, що передерся через фронт, та розповідає, що німецька влада зачислила поляків, що мешкають в українських містах до людей „нижчої категорії", відріжняючи їх тим від українців, яких націсти намагаються притягнути до співпраці на всі лади, що одначе їм не вдається. Кажеться, що поляки, що записались в Києві між тих, що шукають праці, були вислані націстівською владою до публичних домів. Звільнено з служби поляків, що сповняли міську чи залізничу службу. Зліквідовано теж і польські школи.

Далі кажеться, що коли націсти влаштовували в Київщині погроми, то українська людність Києва ратувала поляків і жидів, переховуючи їх по домах. Через те німці, як кажеться далі, влаштували „загальну різню", наслідком якої згинуло до 86,000 осіб.

МАЮТЬ ПИЛЬНУВАТИ ПРОТИ СОВЕТСЬКИХ НАЛЕТІВ

ОНА подає, що на західньо-українських землях націстівська воліція і жандармерія та Гестапо заставляють польських і українських робітників, що працюють на залізницях, щоб патролювали по 24 годин на добу довкола залізниць і фабрик воєнного знаряддя з огляду на совєтські летунські налети.

ПОЛЯКИ В НІМЕЦЬКІЙ АРМІЇ

Московське радіо передало, що на французькім побережу є в німецьких частинах повно вояків-поляків, що їх силою втягнули в ряди німецької армії.

ЩЕ ПРО РОСІЙСЬКИХ ГІТЛЕРІВЦІВ

Нюйорське „Новое Русское Слово" згадує за росіян, що пішли до гітлерівської армії як добровольці. Між ними є вбиті на фронті князь Мещерський і актор Алекін. В. Й. Кусинський помер від ран як доброволець у фінській армії, що боролась з Совєтами. Так само і Борис Четверухин. І в „синій дивізії" на совєтськім фронті є російські добровольці, що брали участь в еспанській горожанській війні по стороні ген. Франка, як Гурський і барон Сергій Людингавзен Вольф.

ЗАБРАЛИ СОТНІ ТИСЯЧ РОБІТНИКІВ

(ОНА). — Віденський „Наєс Вінер Тагблят" подає, що з України вивіз націстівський робітничий „дар", Фриц Шокель, сотні тисяч робітників, але й того ще німцям замало.

ХОЧУТЬ УКРАЇНСЬКОГО ХЛІБА — „В ПОДЯКУ ЗА ВИЗВОЛЕННЯ"

„Дайче Украіне Цайтунг" подає, що Еріх Кох, комісар України, заявив в інтервю, що німецька армія „визволила Україну", та що за те Німеччина має право домагатись від українського народу „подяки". Ось та „подяка", як подає ОНА за згаданим часописом, має полягати в тому, щоб Україна дала хліб для німецької армії, а сирівці для виробу воєнних матеріялів. Ось ті доставви, казав Кох, уже зорганізовано на скору руку, бо в Німеччині є велике запотребування хліба. Націстівська влада в Україні, казав він, зорганізувала теж висилку українських робітників до Німеччини, як теж подбала про приличення України до нового „націстичного ладу в Европі".

Як подають з Стокгольму, то з цього, що пише „Дайче Украіне Цайтунг", видно, що українські селяни німцям збіжжя не доставляють, бо влада грозить їм за це карами. Теж сказано, що будуть наставлені по селах німецькі наставники, що дбатимуть, щоб зібрано якнайбільше збіжжя та щоб воно було віддане німецькій владі.

„Краківські Вісті" пишуть, що українська молодь „має тенденцію ухилятись від роботи". Очевидно іде тут про роботу для — німців.

АМЕРИКАНСЬКІ СУБМАРИНИ ЗАТОПИЛИ 5 ЯПОНСЬКИХ КОРАБЛІВ

ВАШИНГТОН. — Департамент маринарки оголошує, що американські субмарини на водах Далекого Сходу затопили легкий японський кружляк і знищили чотири інші воєнні кораблі. Крім того ушкоджено ще три кораблі.

З УКРАЇНИ ПІД РУМУНАМИ

Українці, що попали з „ласки" Гітлера під румунську окупацію, дістали вже нову назву. Румунський уряд називає їх „задністрянами". Столицею цеї „Задністрянської Країни" є Одеса. Офіційною мовою — мова румунська. У всіх школах заведено теж примусове навчання румунської мови, якої більшість населення з роду не чула.

В тій „Трансдністрії" влада завела примусове витання і прощання на фашистівський лад, себто піднесенням правої руки догори. Примус відноситься до всіх мешканців, навіть жидів.

УКРАЇНА — „НАЙТЯЖЧИЙ КРАЙ"

В націстівськім органі „Фелькішер Беобахтер", як подає ОНА, пише „ґавляйтер" Еріх Кох про „труднощі", зякими стрінулась націстівська влада в Україні. Між іншим каже таке: „По році німецької окупації України ми переконалися, що Україна є і буде найтяжчим краєм для заведення порядку; хто хоче туди їхати, той мусить бути приготованим на все".

ВСЕОДНО ПРОГРАЮТЬ, КАЖУТЬ СОВЄТИ

Совєтська „Красная Звезда", згадуючи за боротьбу з німцями, пише: „Можна виграваті битви, а проте таки війну програти. З стратегічного боку німецька ціль є не до осягнення. Росія непереможна".

ЧОРЧИЛ, СІКОРСКІ Й СТАЛІН

ОНА подає, що як тільки британський премієр, Винстон Чорчил, вернув з останньої подорожі, то зараз приняв у себе першого ген. Сікорского, премієра польського уряду на вигнанню. Кажуть далі, що Чорчил дістав від Сталіна „конкретні пропозиції" щодо польських справ, зокрема щодо границь Польщі.

Та нюйорський „Нови Сьвят" з цього невдоволений і каже, що „ще далі не знаємо", що діється з поляками в Росії, скільки є їх ще в тюрмах і концентраційних таборах, скільки вийшло з Росії, а скільки соток тисячів ще не зістали звільнені, як теж не знати, як виглядає польська армія в Росії, як і ті польські відділи, що є в червоній армії.

„ЖИДИ ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ В ДАРУНКУ"

Під таким кличем деякі жидівські організації в Америці, що є під комуністичними впливами, повели кампанію, щоб негайно закупити для Росії 1,000 танків і 500 бомбовозів. Д-р Стівен Вайз, голова „Жидівського Американського Конгресу", оголосив, що він про те питав в американського уряду, від якого дістав таку відповідь, що „воєнна допомога Совєтській Росії може бути давана тільки урядами Обєднаних Держав". Значить, як пише „Новое Русское Слово", згадана кампанія не має цілі.

УКРАЇНЕЦЬ РАДІОВИМ ЗАПОВІДАЧЕМ

Як подає пітсбурзьке „Народне Слово", Володимир Железівський, що як „Лінон Волтерс" був два роки заповідачем на радіовій стації WWSW в Пітсбурзі, обняв з днем 31. серпня таке саме становище на радіо-стації WENR в Шікаго, Ілл. Ця стація належить до звязку стацій NBC і її можна слухати в цілій Америці. Є він сином о. Й. Железівського, а одружений з дочкою п. Василя Шабатури, що є предсідником У. Н. Помочі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

"THE THOUSAND MILLION"

„Тисяча Міліонів" — так зветься брошура видана Бюром Воєнних Інформацій з нагоди четвертого року війни, що то її зачав Гітлер 1. вересня 1939. року, а яка тепер стала світовою і поставила проти гітлеризму 28 держав і тисячу міліонів людей, згуртованих під прапорами Обєднаних Держав.

Брошура подає короткі огляди про усі ті держави, а що їх виготовлювано на підставі матеріялів, доставлених урядами, згл. дипльоматичними представництвами тих держав, то не будемо ближче той матеріял обговорювати і квестіонувати такі речі, як от наприклад те, що подано в уступі про СССР, що там є сто міліонів москалів, а 30 міліонів українців...

В брошурі представлено коротко „проти - гітлерівський фронт" і його воєнну, матеріяльну і духову силу, що є обєднана тими принципами, що їх містить Атлянтійський Чартер з 14. серпня 1941, якого текст поміщено на самому вступі. Придержуватись тих принципів зобовязались ось ті всі держави Деклярацією Обєднаних Держав з 1. січня 1942. року, що теж поміщена в брошурі зараз по Атлянтійським Чартері.

Перемогу, кажеться у брошурі, певно осягнемо, але при допомозі бойового духа ось цеї тисячі міліонів обєднаних людей. Іншого шляху нема... А та перемога як нас запевняється, принесе свободу для усіх народів і в цілому світі.

Згадану брошуру можна дістати пишучи на таку адресу:

OFFICE OF WAR INFORMATION
Washington, D. C.

МІСЦЕ ДЛЯ ВСІХ

У своїй промові перед Ветеранами Заграничних Воєн оноді в Синсинаті віцеадмірал С. Д. Вудвозд твердими словами вибивав на свідомості американського громадянства факт, що найважнішою справою в даний мент є виграти війну.

Він заповідав, що незадовго американці будуть розпадатися на три ґрупи: боєвиків, воєнних продуцентів і особи, потрібні для вдержання дому й національних установ. „Всіх інших не буде", говорив адмірал. „І остаточною пробою для всякої одиниці в кожній з тих ґруп буде відповідь на питання: Чи ти робиш усе, що в твоїй силі, для американської перемоги?"

„Вислід війни залежить від нашої відповіді".

Досі, як казав адмірал Вудворд, є дві кляси: „ті, що знають повне значіння слів „посвята" і „відвага", і ті, що ще не дійшли до зрозуміння, що це таке війна, та що вона вкладає величезну відповідальність на кожну особу, що хоче себе називати справжнім американцем".

Між останніми він вичисляв тих, що „ще не вспіли зрозуміти, що нехіть поносити жертви є рівнозначною з допомогою ворогові"; тих, що „ще далі між собою сваряться, замісць воювати ворога"; тих, що „домагаються спеціяльних користей для спеціяльних ґруп"; тих, що „хотіли би понизити якусь віру або расу для фалшивого вивищення іншої"; і тих, „що навмисне здержують або звільняють продукцію воєнних матеріялів, без огляду, чи це зарядці чи робітники".

Новий Лад -- Певний: Але Чий?

Понад громові голоси, що дають нам прикази й директиви про ведення теперішньої війни, час від часу підноситься голоси про світ після війни.

Одним таким голосом була промова арґентинського католицького єпископа де Андреа до делеґатів країв латинської Америки на католицьку харитативну конференцію в Шікаґо. У цій промові цей визначний церковник, котрому приписують велику заслугу, бо недопущення до повної фашистизації Арґентини, сказав, що в цій війні мусить затріюмфувати свобода, справедливість і демократія та що майбутня післявоєнна відбудова має бути оперта на цих трьох засадах. „Заведення мира в новому повоєнному світі", говорив він, „вимагає, аби держави рішилися пожертвувати дещо зо своєї суверенности, аби в світі завтра могло повстати понадприродне товариство, узброєне конечною владою до створення осередку всесвітньої громади, найвищого апеляційного суду в міждержавних спорах".

Другою такою заявою про майбутній лад являється промова Джексона, члена Найвищого Суду Злучених Держав, перед Інтернаціональним Студентським Соймом у Вашинґтоні. Він не має видно найменшого сумніву, що після війни настане новий лад. Нині, мовляв, уже нема квестій за те, чи світ буде бачити новий лад, але чий новий лад це буде. Думаючі люди приймуть новий лад, але не в дусі розгрому, а як нагоду перебудувати світ по лінії справедливости й розуму. Новий лад не може бути постійним у звичайному розумінні; себто він мусить теж змінятися. Одиноким незмінним чинником у новім світі є справедливість. Цю справедливість треба примінити нам не лише в відношенні одного до одного, але й до меншин і до людей і народів у некорисних становищах, ба навіть до наших ворогів.

ПОЛЬСЬКІ ВОЯКИ ПРО СХІДНІ ГРАНИЦІ ПОЛЬЩІ

В фейлетоні ред. П. П. Йолеса в польській ґазеті „Нови Сьвят" з 2. вересня, є згадка за розмову редактора з польськими вояками, що тепер перебувають в Америці, а рекрутовані з тих поляків, що були в концентраційних таборах на Сибірі. Як спитав редактор вояків, що думають про судьбу Львова і Вильна, вони відповіли: „Не журимось тим. По війні підемо до Львова і Вильна і відбиремо їх. Що нас обходить совєтсько-польський договір? То кусень паперу без значення і вжитку". Ред. Йолес одначе каже, що в такому випадку прийдеться польським воякам воювати не тільки з „росіянами", але й з американцями і британцями. А щоб так не було треба, каже ред. Йолес, уже тепер воювати — при помочі пропаганди.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Зогляду на те, що парк, у якім мав відбутись, 6. вересня, День відділів У. Н. Союзу в Ню Йорку, погорів, цей День не відбудеться, а тикети, продані на цей День, можна буде виміняти на тикети на інше підприємство, яке буде проголошене в короткому часі.

Союзовий Комітет.